

voor. Ontegenzeggelijk lijkt hij op het portret veel ouder en maakt hij een dusdanig zwaar beproefden indruk, dat Busken Huet¹⁾ voor deze foutieve interpretatie meende te moeten waarschuwen met de woorden: „dit lijkt echter maar zoo”.

Behalve de onbevredigende gelijkenis schijnen ook Rembrandt's breede techniek en donkere achtergronden de portret-opdrachten hebben doen verminderen. Immers het jongere geslacht wenschte na 1650 steeds meer het gladde, fijne en verzorgde, het lichte, kleurige en opgewekte.

Behalve als portrettist oogste Rembrandt reeds vroeg grooten lof als historieschilder. Hoe weinig sympathiek wij de meeste zijner vroege historiestukken ook mogen vinden, toch mogen wij ons daarom niet wijs maken dat zij in dien tijd niets beteekenden. Integendeel! Rembrandt-zelf heeft tot 1639 niets liever gewild dan uit te blinken in het schilderen van sensatiewekkende historiën. Hij heeft zich geoeffend in het weergeven van „handelinghe en van hartstogten,” hij heeft dozijnen expressieve koppen geschilderd en geëst, hij heeft compositie-studies gemaakt en zich toegelegd op het schilderen van drapeeringen en monumentale decoraties. Aldus is Rembrandt bij zijn tijdgenooten niet alleen beroemd geworden door zijn portretten, maar ook door de gezwollen pathetiek en het ostentatieve gebaar zijner historiestukken, waarin hij algeheel de mode volgde. Had hij dit niet gedaan, hij zou als historieschilder nooit in die mate in trek zijn geraakt en slechts als portrettist roem hebben geoogst.

De lezer weet, hoe uitbundig Constantijn Huygens zich omstreeks 1631 over Rembrandt's Judas heeft uitgelaten, hoe hij zich uitputte in superlatieven om Rembrandt's manier van uitdrukken van Judas' berouw te prijzen. Dat de Judas succes had bewijst dat reeds in 1634 de hierbij afgebeelde prent naar de hoofdfiguur der compositie werd uitgegeven (afb. 4).

Een der redenen waarom er tusschen 1630 en 1640 zooveel leerlingen bij Rembrandt kwamen, is juist dat zij het pathetische en heftig dramatische wilden leeren schilderen. Rembrandt scheen hun de Hollandsche Rubens in opkomst. Hij trachtte zijn leerlingen bij te brengen, hoe ze zulke dingen moesten maken. Op Lievens na hebben ze er geen van allen iets van terecht gebracht en ook Rembrandt-zelf voelde ten slotte dat hij op dezen weg niet moest voortgaan. Maar zoodra legde hij niet den uiterlijken pathos af, of de stroom der historie-schilderende leerlingen hield op. Hieruit leeren wij de toenmalige publieke opinie op dit punt kennen.

Als illustratie van de wijze waarop men toen een historiestuk bekeek, moge hier een deel volgen van hetgeen de schilder Philips Angel in 1641 in een te Leiden uitgesproken rede zei over Rembrandt's Bruiloft van Simson (Dresden; afb. 2), die toen drie jaar geleden was voltooid en die Angel zelf had

¹⁾ Land van Rembrandt, uitgave 1886, blz. 388.